

AZ ANGOL ÉS AMERIKAI UNITÁRIUS TÁRSULATOK ÉVI KÖZGYÜLÉSEI.

A „Brit és Külföldi Unitárius Társulat“ f. évi május 28. és következő napjain tartotta meg ez évi közgyűlését. A gyűlés hangulata komoly és gyakorlati volt. Nemcsak Londonból, hanem a vidékről is nagy számmal jelentek meg. Az amerikai és magyar unitáriusok üdvözlő iratokat küldöttek, s az amerikai hitrokonok Allen Henrik személyében, ki előttünk is kedvesen ismert alak, képviseltették is magokat. Az évi beszédet Street lelkész tartotta, azt fejtegetve, hogy az unitárius társulattól és a szabadelvű keresztényektől mit vár a jelenkor. E követelményeket három kérdésben igyekezett megoldani; ugyanis: van-e Isten; van-e jövő élet; van-e olyan eszköz, mely által a mai romlott társadalmi élet javítható lenne. E kérdésekre megfelelt a maga nevében, és azok nevében, kik vele éreznek. A hatásos beszéd végeztével a társulat-pénztára javára gyűjtés volt, melynek eredménye 636 frt.

Az isteni tisztelet megtartása után Chatfeild elnök szép beszéddel nyitotta meg az ülést, először is üdvözölve Allen Henrik urat, az amerikai unitáriusok küldöttjét, az unitárius Review folyóirat érdemes szerkesztőjét. Elnök méltatta Allen ur érdemeit az unitáriusok érdekében kifejtett irodalmi munkásságáért, mire Allen ur találó szavakban válaszolt, kiemelve, hogy ő 35 év óta figyelemmel kíséri ez anya-országban levő unitáriusok működését, s az ő, valamint a honfitársai szívéhez nagyon közel áll az angol unitáriusok ügye. Ezután Ierson Henrik, a társulat ügybuzgó titkára tette meg évi jelentését. Az évi bevétel mintegy 30,000 frt volt, melyből belmissiora 25,000 frtot költöttek, külföldre pedig 3000-eren felül. Örvedetes jelenség az, hogy a társulat tagjainak száma 118 uj pártolóval szaporodott. A felolvasások, valamint az ugynevezett soire a legszebben sikerültek. Az évi gyűlés menete és lefolyása arról győzött meg minket, hogy hitrokonaink Angliában a szabvdelvű kereszténység érdekében hathatós munkásságot fejtenek ki.

Az „Amerikai Unitárius Társulat“ 65-ik évi közgyűlését f. évi. májas 27-től 29-ig bezárólag tartotta meg Bostonban. A gyűlés iránt igen nagy volt az érdeklődés. New-Yorkból—San-Franciscoig, Canadától--New-Orleansig terjedő területről mindenünnen voltak képviselők. Boston olyan az amerikai unitáriusoknak, mint az araboknak Mekka; s pünköst hete, mint a Mekkába való zarándokolás. Mindenki siet oda, hogy a kitünő szónoklatokat élvez-

hesse, s a nyert lelkesedés által az unitárius hitelvekhez való ragaszkodását erősítse. Mindennap a gyűléseket isteni tisztelettel kezdték. A számos felolvasások rendkívül érdekesek voltak. Különösen Thayer lelkésznek „Christianity in the Process of Evolution“ című felolvasása keltett nagy hatást. Longfellow Sámuel lelkész is, a hírneves költő testvére, tartott felolvasást.

Grindall Reynoldsnak, a társulat jeles titkárának, jelentéséből látható az amerikai unitáriusoknak bámulatos tevékenysége. Missiói, nevelési s egyéb humanus czélokra a társulat kiadott 126,988 dollárt (517,470 frt.)

Ez összegben van az az 500 dollár is, melyet évenként a budapesti unitárius ekklézsia segélyezésére adnak. Sajnáljuk, hogy térszűke miatt a különböző összejövedelek alkalmával mondott szellemes beszédekből legalább kivonatokat nem közölhetünk. Azonban dr. Halenek egyik beszédéből ide iktatunk egy pár sort: „Egyszer azt kérdezték — mondja Hale — dr. Waylandtól, hogy az unitáriusok keresztények-é? Azt felelte: Kitudják-é állani a próbát? s tudnak-é ördögöt üzni? Azt hiszem, mondá dr. Hale, hogy a próba kiállásával nem jönnének rosszul ki az unitáriusok; mert úgy tudom, hogy a Massachusetts-i államban van 125 vagy 150 unitárius egyház, s ha valaki ebben az államban utazna, a mappán kijelölne 120 legélénkebb várost, a hol a nevelésügy, egészségi állapot s társadalmi rend a legjobb, a nélkül, hogy tudná az illető, olyan 120 várost jelölt ki, melyekben mindenütt van unitárius egyház. Én nem bajlódom aztán aval, vajjon a városnak miveltsege, egészségi állapota teremtette meg az unitárius egyházat; vagy megfordítva, az unitárius egyház teremtette meg amazokat; de a tény, hogy a nevezett államban az említettem két dolog együtt van: már pedig a fát a gyümölcseről lehet megismerni.“

A gyűlés folyamából a legörvendetesebb az lehet reánk nézve, hogy azok a theologiai, hitformai vonalak, árnyalatok, melyek a nyugaton levő unitáriusokat, a keleten levőktől némileg elkülönítették: el vannak enyésztetve, s így az amerikai unitáriusok egyesült erővel fognak ezután az Atlanti-tengertől a Csendes-tengerig működni a szabadelvű kereszténység terjesztésében.

KOVÁCS JÁNOS.

KÖVENDI KOVÁCS DÉNES EMLÉKE.

I.

Az unitárius egyház történelme egy új, nagy jóltevő nevét jegyzi fel aranybetűkkel lapjaira. E név a kövendi *Kovács Dénesé*. Folyó évi június 24-én halt el Bágyonban, miután mintegy 60 ezer forintot érő összes vagyonát végrendeletileg az unitárius vallásközönségnek hagyta.

Kovács Dénes a régi Aranyos-székekben született Kövenden, székely nemes szülőktől. Tordán és Kolozsvárt tanult. 1851-ben végezve a gymnasiumot, theológiára lépett. A három évi tanfolyam után még egy évig maradt az iskolában mint segédkantor és énektanító s 1855-ben a vargyasi ekklézsiába ment ki tanítónak. 1860-ban a deésfalvi ekklézsiának lesz papja, s szolgál 1876-ig, mely évben ápr. 6-án a papi pályától visszavonulva, Bágyonba költözik s ott él gazdaságának ez évben bekövetkezett haláláig.

Már az iskolában, mint takarékos és gazdálkodó ember volt ismeretes. E tulajdonsággal lépik ki az életbe, s mindjárt vargyasi tanítóságának eredménye két ezer forint megtakarított összeg. Deésfalván szerencsés cserékkel és vásárokkal rendezi az egyház vagyonát és jövedelmézőbbé teszi; s a míg egyfelől a köznek munkál hasznára, másfelől magán vagyonának növeli forrásait. Tizenhat évi papsága minden tekintetben nyomokat hagyott a deésfalvi gyülekezetben, mert mint pap a szószéken is megállotta helyét s 1860-ban az egyházkör által a Teleky László halála alkalmából rendezett emlékünnepen, mint helyettes esperes ő tartotta a beszédet. Mindazonáltal itt való munkálkodásának emléke főleg az egyház anyagi